

BOLALAR SONI KO'P GURUHLARDA INGLIZ TILINI O'RGATISH

Qarshi shahri, O'zbekiston Respublikasi

Iqtisodiyot va Pedagogika Universiteti talabasi

Shomurodova Farangiz Jomurod qizi

Tel.: 916433625.

E-mail:shomurotovafarangiz7@gmail.com

Annotasiya. Mazkur maqolada bolalar soni ko'p bo'lgan sinflarda ingliz tilini o'rgatish jarayonida duch kelinadigan asosiy pedagogik va tashkiliy qiyinchiliklar tahlil qilingan. Shuningdek, o'qituvchilarning dars samaradorligini oshirish maqsadida qo'llashi mumkin bo'lgan innovatsion yondashuvlar va amaliy usullar yoritib berilgan. Maqolada individual yondashuvning cheklanishi, intizomni ta'minlashdagi murakkabliklar, resurslar yetishmasligi va psixologik muammolar kabi masalalar ilmiy asosda ko'rib chiqilib, ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar keltirilgan. Ushbu tadqiqot natijalari, ayniqsa, katta sinflarda ingliz tili darslarini tashkil etishda zamonaviy yechimlar izlayotgan o'qituvchilar uchun foydali bo'lishi mumkin.

Kalit so'zlar: Ingliz tili ta'limi, katta sinflar, pedagogik qiyinchiliklar, individual yondashuv, dars samaradorligi, intizom, resurslar yetishmasligi, psixologik qulay muhit, innovatsion metodlar, til o'rgatish.

Abstract :This article examines the primary pedagogical and organizational challenges faced in teaching English in overcrowded classrooms. It also highlights innovative approaches and practical methods that teachers can adopt to enhance lesson effectiveness. Issues such as limited individual attention, difficulties in maintaining discipline, lack of resources, and psychological challenges are analyzed scientifically, and solutions to address these problems are proposed. The findings of this study are particularly useful for educators seeking modern strategies to manage English lessons effectively in large classes.

Keywords: English language teaching, large classrooms, pedagogical challenges, individual approach, lesson effectiveness, discipline, resource scarcity, psychological environment, innovative methods, language learning.

KIRISH. Ingliz tili bugungi kunda xalqaro muloqot, ilm-fan va texnologiyalar tili sifatida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu sababli, uni erta bosqichda o'rgatishga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Ammo bolalar soni ko'p bo'lgan guruhlarda o'quvchilarning ehtiyojlarini qondirish va samarali dars o'tish o'qituvchilar uchun katta qiyinchilik tug'diradi. Mazkur maqolada ko'p sonli bolalar bilan ishlashda uchraydigan asosiy muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha samarali usullar tahlil qilinadi. Bu mavzu, ayniqsa, dars sifati va ta'lim samaradorligini oshirishga intilayotgan o'qituvchilar uchun dolzarbdir.

METODLAR TAHLILI. Bolalar soni ko'p bo'lgan sinflarda ta'lim jarayoni samaradorligini ta'minlash uchun o'qituvchilar turli qiyinchiliklarga duch keladi. Quyida bunday sinflarda yuzaga keladigan muammolar ilmiy uslubda yoritiladi:

1. Individual yondashuvning cheklanishi

Ko'p sonli sinflarda har bir o'quvchining individual ehtiyojlarini aniqlash va ularga mos ta'lim jarayonini tashkil etish qiyinlashadi. O'quvchilarning bilim darajasi, qobiliyatlari va qiziqishlari bir-biridan keskin farq qilgani sababli umumiy yondashuv ularning ehtiyojlarini qondira olmaydi. Bu esa, iqtidorli o'quvchilarning qobiliyatlari rivojlanishdan chetda qolishiga, bilim olishda qiynalayotgan bolalarning esa ta'limdan butunlay uzoqlashishiga olib keladi.

2. Intizomni saqlashning murakkabligi

Katta sinflarda bolalar orasidagi muloqotning nazoratdan chiqishi dars jarayonining samaradorligini pasaytiradi. O'quvchilar e'tiborini darsga qaratish va tartibni ta'minlash uchun o'qituvchidan katta vaqt va kuch talab etiladi. Shuningdek, intizomni saqlashdagi qiyinchiliklar bolalarning ta'limga bo'lgan qiziqishini susaytirib, o'qish motivatsiyasini pasaytirishi mumkin.

3. O'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlashdagi qiyinchiliklar

Til o'rganish jarayonida har bir o'quvchining faol ishtiroki muhim ahamiyatga ega. Ammo katta sinflarda vaqt cheklovlari sababli barcha o'quvchilarga teng imkoniyat yaratish qiyinlashadi. Natijada, ayrim o'quvchilar faqat passiv tinglovchiga aylanadi, bu esa ularning til o'rganish jarayoniga jalb qilinish darajasini sezilarli darajada kamaytiradi.

4. Resurslar yetishmasligi. Ko'p sonli guruhlar uchun zarur bo'lgan o'quv materiallari va texnik jihozlarning yetishmasligi ta'lim sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Masalan, darsliklar, multimediya vositalari yoki o'quv qurollarining yetarli darajada mavjud emasligi o'quvchilarning bilim olish jarayonini murakkablashtiradi va ularning darsga bo'lgan qiziqishini pasaytiradi.

5. Baholashning murakkabligi

Ko'p sonli sinflarda o'quvchilarning bilim darajasini muntazam va adolatli baholash o'qituvchi uchun katta qiyinchilik tug'diradi. Har bir bolaning o'quv jarayonidagi kamchiliklarini aniqlash va ularga mos fikr-mulohaza bildirish imkoniyati cheklangan bo'lsa, bu o'quvchilarning bilim olishiga salbiy ta'sir qiladi.

6. Til ko'nikmalarini rivojlantirishdagi qiyinchiliklar

Ingliz tilini o'rgatishda so'zlashuv, tinglash, yozish va o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish o'quvchilarning faol ishtirokini talab qiladi. Ammo katta sinflarda har bir o'quvchiga so'zlashish yoki fikr bildirish imkoniyatini yaratish qiyin. Bu esa o'quvchilarning amaliy til ko'nikmalarini rivojlantirishda cheklovlar paydo bo'lishiga olib keladi.

7. Psixologik va ijtimoiy qiyinchiliklar

Katta guruhlarda o'zini ifoda etish imkoniyatining cheklanganligi, ayrim o'quvchilarning o'zini kam baholashiga yoki qo'rquv his qilishiga sabab bo'lishi mumkin. Bunday muhit ijtimoiy muloqot va jamoaviy ish ko'nikmalarini rivojlantirishga salbiy ta'sir ko'rsatib, o'quvchilarning ta'lim jarayoniga bo'lgan ishtiyoqini susaytiradi.

NATIJALAR VA MUHOKAMALAR. Mazkur muammolar bolalar soni ko'p bo'lgan sinflarda ta'lim jarayonining samaradorligini kamaytirishi mumkin. Ushbu qiyinchiliklarni bartaraf etish uchun o'qituvchilar zamonaviy ta'lim metodlaridan foydalanishi, resurslardan samarali foydalanishni tashkil qilishi va bolalarning psixologik ehtiyojlariga e'tibor qaratishi lozim.

Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi choralarni amalga oshirish zarur:

- O'quv jarayonida innovatsion metodlardan, jumladan, interaktiv dars usullaridan foydalanish;
- Resurslardan optimal foydalanishni tashkil etish va raqamli texnologiyalarni keng joriy etish;
- O'quvchilarni kichik guruhlariga ajratib, differensial yondashuvni qo'llash;
- Faol ishtirokni ta'minlash uchun qisqa, qiziqarli va maqsadli mashg'ulotlar tashkil qilish;
- Psixologik qulay muhit yaratish va bolalarning ijtimoiy-emosional rivojlanishini qo'llab-quvvatlash.

XULOSA. Bolalar soni ko'p bo'lgan sinflarda ingliz tilini o'rgatish jarayoni qator pedagogik, psixologik va tashkiliy qiyinchiliklar bilan kechadi. Har bir o'quvchining individual ehtiyojlarini qondirish, intizomni ta'minlash, darsda faol ishtirokni tashkil etish, til ko'nikmalarini rivojlantirish va adolatli baholash kabi masalalar o'qituvchilar uchun jiddiy muammolarni keltirib chiqaradi. Bu qiyinchiliklar o'quv jarayonining samaradorligini pasaytirishi va o'quvchilarning motivatsiyasiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Shuningdek, o'qituvchilar o'z pedagogik malakasini oshirishga intilib, zamonaviy ta'lim yondashuvlarini o'zlashtirishi zarur. Darslar puxta rejalashtirilgan va bolalarning ehtiyojlariga mos ravishda tashkil qilingan holda, katta guruhlar bilan ham sifatli ta'lim berish imkoniyati yaratiladi. Shu tariqa, ko'p sonli guruhlarda o'quv jarayonini samarali boshqarish orqali nafaqat o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish, balki ularning ingliz tiliga bo'lgan qiziqishini oshirish ham mumkin bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Brown, H. Douglas. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. Pearson Education, 2014.
2. Ur, Penny. A Course in Language Teaching: Practice and Theory. Cambridge University Press, 2012.
3. Harmer, Jeremy. The Practice of English Language Teaching. Pearson Education, 2015.

4. Richards, Jack C., and Theodore S. Rodgers. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press, 2014.
5. Vygotsky, Lev S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press, 1978.
6. Shamov, A. N. Pedagogicheskiye strategii obucheniya v bolshikh gruppakh. Moskva, 2010.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori: "Chet tillarini o'qitish tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida." (2021 yil).
8. Cambridge Assessment English: "Large Class Teaching Tips."
9. Kucharova F.A. Translation of military terms in the English-Uzbek context. Modern journal of social and humanities. Academic journal, VOLUME 7, July-2022 ISSN: 2795-4846, – B.14-18.
10. Kucharova F.A. The role of artistic translation and meaningful analysis of military terms in the process of translating English and Uzbek works. Social science and education. E-ISSN 3030-3648. Iyun-2024. 42 b.